

BERNÁTH AURÉL (1895-1982)

Csillagnézők (Csillagok, Éjszaka I.) | *Stargazers (Stars, Night I.)*, 1936

Pasztell, velúrpapír papírlémezen | Pastel, velours paper on paperboard, 73 x 91 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: BA

Kezdő ár | Starting price: 2 600 000 Ft / 7 222 EUR

Becsérték: 4 000 000 – 5 000 000 Ft

Estimate: 11 111 – 13 889 EUR

OEUVRE-KATALÓGUS SZÁM | OEUVRE-CATALOGUE NUMBER: 1936/7.

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| egykor Dr. Radnai Béla gyűjteményében, majd ismét Bernáth Aurél tulajdonában

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- | Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 75 éves fennállása emlékére rendezett jubileumi kiállítás. Múcsarnok, Budapest, 1936. május – június, katalógus: 54.
- | Bernáth Aurél festőművész gyűjteményes kiállítása. Fränkel Szalon, Budapest, 1937. április 4–25., katalógus: 5.
- | Bernáth Aurél festőművész gyűjteményes kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest, 1956. október 20. – 1957. április 22., katalógus: szám nélkül
- | Bernáth Aurél emlékkiállítás. Ernst Múzeum, Budapest, 1985. március 21. – április 28., katalógus: szám nélkül

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- | Pesti Napló Képes Melléklete, 1937. április 4.

Kállai Ernő *Új romantika* címen rendezett kiállítást 1944 télutóján, a legsúlyosabb háborús időket élő Budapesten. A tárlat programja szerint, kortárs magyar festmények bemutatásával „a szabadság vágyának, a lélek határtalan és csodálatos birodalmának megjelenítését” tűzte ki céljául. Kállai az érzések és álmok, sejtelmek és látomások képi megfogalmazásaiból való változtatással, a magyar képzőművészet romantikus vonulatának folyamatosságára hívta fel a figyelmet. Az általa kitalált „új romantika” kifejezéssel a két háború közötti magyar festészet széles köre vált könnyebben megközelíthetővé mind a szakemberek, mind pedig a művészetkedvelő nagyközönség számára.

Az új romantikus művek sorában Bernáth is szerepelt, akinek festészetét Kállai már 1937-es gyűjteményes kiállítása alkalmával hasonló értelemben méltatta: „Bernáth a humanizmus legtisztább szellemében valja az ember szabad egyéni és magas lelki küldetését. Ez a magartás, a merengés felhődző és bujkáló fényű, nyugtalan szellemszárnyakon csapongó romantikája bizonyá-

ra nem harc a sötétség ellen a szó politikai értelmében. De ennél jóval többet jelent. Égő fáklyát, emberibb csillagzatok vigasztaló és biztató visszfényét.” Bernáth ezen az 1937-es tárlaton a most aukcióra kerülő *Csillagnézőket* is kiállította.

A csillagos égre csodálva tekintő ember minden kor költészetének éppoly kedvelt témája volt, mint amilyen ritka az ilyen jellegű ábrázolás a festészet történetében. A *Hajnali részegség* című gyönyörű versében Kosztolányi Dezső által megénekelte „tisza, fényes nagyszerűségű” csillagveretes éjszakai égbolt látványa, a képzőművészet nyelvére hitelesen csak áttételekkel fordítható. Ebből a szempontból igazi kuriózumnak számít Bernáth pasztellje, melyen közvetett módon nyúlt témájához. Valódi romantikus gesztus, humanista hitvallás a művész részéről, ahogy a csillagdús égbolt látványában gyönyörködő szerelmespár meghitt együttlétét ábrázolta. A bensőséges, ünnepélyes és egyben titokzatos pillanat megörökítésével Bernáthnak igazi „ösképet”, az emberiség közös élményeként ismert archetípust sikerült megfogalmaz-

nia. Ahogy alkonyatkor összesimulnak az addig egymással versengő színek, úgy olvadnak egymásba Bernáth képén a tárgyak és alakok csupán sejtethető körvonalai. A művész éppen a pasztellfestés magasszintű mesterségbeli tudást és nagyfokú magabiztosságot igénylő technikájával vívta ki elsősorban, a szakma és a közönség egyöntetű elismerését. Bernáth 1930-as években festett pasztelljeinek művészi értékét, a hamvas velúrpapíron vibráló színek és az úgynevezett keresővonalakkal óvatos határozottsággal körültagogatott formák harmonikus együttese biztosítja. A bársonyos barnák és éteri kékek összhangjából született *Csillagnézők* előbb a Székesfőváros nagy aranyérmét nyerte el 1936-os első bemutatása alkalmával, később a két háború közötti hazai műgyűjtés kiemelkedő alakjának, Radnai Bélának a gyűjteményét gazdagította, majd 1956 előtt valamivel vissza került alkotója tulajdonába. A festmény Bernáth életművének különleges és kivételes szépségű darabja.

RUM ATTILA

